

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

3. Горобець А. С. Безробіття як вид соціального ризику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Вип. 40. Т. 1. С. 102–105.
4. Москаленко О. В. Щодо принципу державних гарантій реалізації застрахованими громадянами своїх прав. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2011. № 21. С. 353–358.

Ключові слова: ринок праці, безробіття, соціальне забезпечення, соціальне страхування, зарубіжний досвід.

Key words: labor market, unemployment, social security, social insurance, foreign experience.

ГОРБАЧЕНКО ЕРІК СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ОСНОВНІ ТРУДОВІ ОBOB'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Людина – істота соціальна. А сучасні соціальні відносини є багатогранні та досить різноманітні. І всі вони так чи інакше реалізуються в межах правового простору. У ньому життя кожного з нас підпорядковується певним правилам, що дозволяє організувати суспільне життя. За ними люди наділяються рядом прав, які допомагають захистити свої інтереси та природні потреби кожній особі. Та крім прав є інші правові категорії, що сприяють цьому. Однією з них є категорія обов'язку.

Категорія обов'язку, у тому числі й юридичного, досліджувалася багатьма вченими, адже вона розкриває базові елементи та принципи права, без яких неможливе його розуміння та застосування. З точки зору філософії поняття обов'язку досліджували Цицерон, І. Кант, Г. Гроцій, Ж.-Ж. Руссо, Б. Спіноза, Ш.-Л. Монтеск'є та багато інших мислителів [4, с. 43]. Свої визначення обов'язку формували також і вчені-філологи, закріплюючи їх у словниках. Відповідно до одного з них «обов'язок – це те, чого треба беззастережно дотримуватися, що слід безвідмовно виконувати відповідно до вимог суспільства або виходячи з власного сумління» [8, с. 548]. Інші зазначають, що обов'язок – «це те, чим не можна нехтувати; те, що вимагається в законодавчому порядку» [2, с. 813]. При розгляді обов'язку з точки зору права доцільно визначити поняття юридичного обов'язку. На нашу думку, юридичний обов'язок слід розглядати як міру належної поведінки особи, яка обумовлена потребами існування суспільства та гарантована нормами чинного законодавства.

У трудових відносинах, що є предметом правового регулювання трудового права, учасники також мають певні обов'язки стосовно один одного. Вони набувають різний правовий статус, що зумовлено специфікою трудових відносин.

У науці трудового права досліджуються різні аспекти нормативного закріплення основних трудових обов'язків роботодавця. В. Л. Костюк вважає, що «чинний Кодекс законів про працю України не достатньо системно визначає трудові обов'язки роботодавця» [3, с. 89]. І. А. Римар у своєму дисертаційному дослідженні наводить перелік основних трудових обов'язків роботодавця. На його думку, до них слід віднести: «1) дотримання трудового законодавства, колективних угод та колективних договорів, умов трудового договору; 2) надання працівникові роботи, визначеної трудовим договором; 3) забезпечення працівника безпечними та здоровими умовами праці; 4) забезпечення працівника необхідними для роботи засобами; 5) своєчасна та в повному розмірі виплата працівникові заробітної плати; 6) забезпечення трудової дисципліни; 7) відшкодування працівникові майнової та моральної шкоди, заподіяної йому при виконанні трудових обов'язків» [7, с. 136–137].

На законодавчому рівні обов'язки роботодавця закріплені у статті 141 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) [1].

Крім того, окремі обов'язки роботодавця закріплені також в інших статтях КЗпП України. Так, ст. 131 передбачено, що «роботодавець зобов'язаний створити працівникам умови, необхідні для нормальної роботи і забезпечення повного збереження дорученого їм майна». У ст. 171 передбачено, що «роботодавець повинен проводити розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України».

На думку І. А. Римара дане закріплення обов'язків роботодавця є фрагментарним [7, с. 127], а тому потребує змін та удосконалень.

Слід зазначити, що стаття 141 КЗпП України, яка закріплює обов'язки роботодавця, міститься у главі Х «Трудова дисципліна», а, наприклад, стаття 2, яка закріплює основні права працівників, міститься у главі 1 «Загальні положення». Основні трудові права роботодавця взагалі не закріплені в окремій статті КЗпП України. На нашу думку, з цим не можна погодитися, адже обов'язки та права є важливими елементами правового статусу особи, а тому їм повинна приділятися рівнозначна увага, особливо на законодавчому рівні.

У зареєстрованому проєкті Трудового кодексу України від 8 листопада 2019 року № 2410-1 [5] здійснено спробу усунення прогалини у закріпленні основних трудових обов'язків роботодавця. У статті 24 законопроекту передбачені 15 основних обов'язків роботодавця [5]. Такий підхід розробників законопроекту заслуговує на підтримку, адже є свідченням належного законодавчого закріплення правового статусу роботодавця як суб'єкта індивідуальних і колективних трудових правовідносин.

На сьогоднішній день так і не було прийнято жодного проєкту Трудового кодексу України. У проєкті Закону України «Про працю» від 23 вересня 2022 року [6] взагалі відсутні статті, у яких були б закріплені основні трудові обов'язки роботодавця. Така ж сама ситуація існує і стосовно обов'язків працівників. Така позиція розробників законопроекту є регресивною відносно сучасного стану трудового законодавства.

Об'єднання досвіду суб'єктів правотворчої діяльності, вчених та спеціалістів у галузі трудового права допоможе усунути зазначені прогалини, що створюють низку проблем при реалізації правового статусу роботодавця на практиці.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законів про працю України : Затверджено Законом УРСР від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.
3. Костюк В. Л. Проблеми правового становища роботодавця за КЗПП України та проектом Трудового кодексу України: порівняльно-правовий аналіз. *Наукові записки НАУКМА*. 2009. Т. 90: Юридичні науки. С. 87–90.
4. Попович Т. П. Юридичний обов'язок як правова цінність. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 43–47.
5. Проект Трудового кодексу України від 8 листопада 2019 року № 2410-1. www.rada.gov.ua
6. Проект Закону України «Про працю» від 23 вересня 2022 року. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=43600842-3772-427f-a725-39e35ae3adb8&title=ProektZakonuUkrainiproPratsiu>
7. Римар І. А. Правове регулювання індивідуальних трудових відносин : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Одеса, 2015. 210 с.
8. Словник української мови : в 11 т. / за ред. В. О. Винник, Л. А. Юрчук. Київ : Наук. думка, 1974. Т. 5. 840 с.

Ключові слова: трудові відносини, юридичний обов'язок, трудове законодавство, правовий статус роботодавця, основні трудові обов'язки роботодавця.

Key words: labor relations, legal obligation, labor legislation, labor relations, legal status of the employer, the main labor duties of the employer., labor legislation.

ЖУЧЕНКО РУСЛАН ОЛЕГОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ОСОБЛИВОСТІ ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року в нашій державі введено воєнний стан, який продовжується та впливає майже на всі сфери суспільних відносин, у тому числі й ті, що становлять предмет трудового права.

У відповідь на нові виклики сучасності 15 березня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» № 2136-IX, який, серед іншого, визначив особливості припинення трудових відносин як за

Тарасенко Вікторія Сергіївна

Особливості скорочення медичних працівників
під час воєнного часу. 475

Трюхан Оксана Анатоліївна

До питання відшкодування моральної шкоди, завданої втратою
здоров'я працівників унаслідок нещасних випадків. 479

Наньєва Марія Іванівна

Актуальні зміни трудового законодавства під час воєнного стану:
робочий час і час відпочинку. 483

Щукін Олександр Сергійович

Деякі практичні питання захисту права працівника
на оплату періоду вимушеного прогулу. 485

Менів Любов Дмитрівна,

Воробйов Кирило Денисович

До питання зайнятості молоді в Україні 490

Білик Олександр Сергійович

Перелік принципів правового регулювання індивідуальних
трудових відносин 493

Вереїтін Сергій Володимирович

До проблеми правового регулювання змісту контракту про
проходження служби в Національній поліції України 496

Галузінський Назар Олександрович

Класифікація санкцій у праві соціального забезпечення 499

Гапочка Володимир Миколайович

До питання зарубіжного досвіду соціального страхування
на випадок безробіття 502

Горбаченко Ерік Сергійович

Основні трудові обов'язки роботодавця за законодавством України . 504

Жученко Руслан Олегович

Особливості припинення трудового договору в умовах
воєнного стану. 506

Казімирова Ольга Олегівна

Поняття «нетипові форми зайнятості» за законодавством України . . 509

Кіліміченко Анна Олегівна

Нормативна основа права на зайнятість 511

Луцик Володимир Борисович

До питання про ознаки матеріальної відповідальності
роботодавця за порушення права працівника на працю. 513

Мензатул Дмитро Володимирович

Право на справедливі та сприятливі умови праці
у системі трудових прав. 516

Мульгіна Оксана Володимирівна

Щодо законодавчого регулювання соціального захисту
самозайнятих в Україні 518